

Remissyttrande

Ert dnr KN2026/00278
Vårt dnr 2026_15

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.me.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm, 2026-05-18

Remiss av delrapport Informationsåtgärder för kundskydd och analys av tredjepartstillträde på fjärrvärmemarknaden (Ei R2025 05) och slutrapport Förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden (Ei 2025 16) samt Statens energimyndighets rapport Utvärdering av Fjärrvärmenämndens funktion (ER 2024 19)

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige har tagit del av Klimat- och näringslivsdepartementets betänkande om en kortare instanskedja för mark- och miljöärenden.

IKEM representerar cirka 1 200 företag som tillsammans står för en femtedel av industrins omsättning, en fjärdedel av Sveriges varuexport och sysselsätter över 70 000 personer. Medlemsföretagen är kemi- och plastindustrier, läkemedelstillverkare, raffinaderier eller biokemi- och bioteknikföretag. IKEM företräder också medlemmar från t ex sten-, tvätt-, metall- och återvinningsindustrin.

Avseende förslagen i betänkandet önskar IKEM lämna följande synpunkter.

Allmänt om fjärrvärme

Fjärrvärme är en bra uppvärmningsform som har minskat hälsovådliga utsläpp lokalt och sänkt Sveriges utsläpp av klimatgaser. Rätt använd kan fjärrvärmens göra vårt energisystem resurseffektivare.

Dagens utmaning för fjärrvärmens i Sverige är beroendet av biobränslen och avfallsförbränning. Biobränslen är alltmer efterfrågade för mer högfärdiga ändamål inom industrin och avfallsförbränning utmanas av ökad sortering och cirkularitet av restprodukter som minskar både tillgång och bränslevärde. Detta gör att priser till konsument ökar och fjärrvärmens konkurrenskraft i förhållande till annan uppvärmning försämras.

Vi lämnar här övergripande synpunkter på värdet av ökad användning av restvärme, lämnar synpunkter på förslagen från Ei samt ger avslutningsvis pekar vi på hur förslagen från tidigare utredning Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) kan göra fjärrvärmerna än attraktivare i framtiden.

Övergripande synpunkter

Våra synpunkter tar i första hand upp industrins möjligheter att tillhandahålla restvärme till fjärrvärmerna. Ei använder begreppet spillvärme vilket endast bör användas för sådan värme som går till spillo. Det ligger också i industrins intresse att fjärrvärme är en attraktiv del av värmemarknaden.

Användning av restvärme från industrin bidrar till låga utsläpp och ökar industrins konkurrenskraft och miljöprestanda – och bör därför underlättas. Enligt Ei tar idag 85 fjärrvärmerna tillvara restvärme från industri. Ungefär tio procent, 4,5 TWh, av fjärrvärmerna kommer idag från restvärme. Potentialen för ökad användning av restvärme är betydande, Energimyndigheten bedömer framtida potential till 90–140 TWh med stor potential från nya gröna processer.

Vi vill instämma i att som Ei skriver att ”Dagens faktiska samarbeten mellan fjärrvärmeföretag och spillvärmeleverantörer fungerar väl” och att våra synpunkter syftar till att få fram ökad användning av restvärme. Inte att förändra det som redan fungerar.

Synpunkter på förslagen från Ei

a. Ei ser inget behov av att ändra i fjärrvärmelagen angående tredjepartstillträde

Ei konstaterar att det fjärrvärmelagens §37 om reglerat tillträde inte används. I stället skapas samarbeten mellan fjärrvärmeföretag och spillvärmeleverantörer som regleras i avtal mellan parterna.

Dagens lagstiftning om reglerade tillträde (Fjärrvärmelagen §37) ger nätägare vetorätt mot att ta emot restvärme. I underlagsrapporten till Ei (Fjärrvärmens spillvärmeutnyttjande - tredjepartstillträdet i praktiken från CIT Renergy AB) konstateras att

”Det är också tydligt att det reglerade tillträdet enligt fjärrvärmelagen i stor utsträckning är utformat för att minimera risken för fjärrvärmeföretagen, vilket kan bidra till att ge dem visst övertag i förhandlingarna.”

Detta övertag kan till och med medföra att restvärme inte tas tillvara, något som kan vara svårt att fånga upp i enkäter till industrin då industrin har ett legalt underläge.

Vi anser att då uppenbarligen Fjärrvärmelagen §37 om reglerat tillträde inte tillämpas skulle ett avskaffande av denna paragraf kunna öka möjligheterna att fler restvärmeaffärer som regleras i avtal mellan parterna.

Ei pekar på tre hinder mot ökad användning av restvärme. Att det finns begränsad kapacitet att ta emot mer, för låg temperatur på restvärme och ovilja hos potentiella restvärmeleverantörer att ta investeringar för att höja temperaturen.

När det gäller begränsad kapacitet att ta emot så handlar detta om att fjärrvärmeföretaget prioriterar egen produktion, något som bör ses med nya ögon mot bakgrund av de förändringar som nu sker vad avser tillgång på biobränslen och avfall. Att restvärme kan ha för låg temperatur kan på sikt lösas med modernare fjärrvärmesät för lägre temperaturer. Argumentet om att externa värmeleverantörer inte är beredda att ta investeringar för att exempelvis höja värmen eller för den delen att bygga nätanslutningar måste ses mot bakgrund av att dagens fjärrvärmelag §37 ger nätägaren vetorätt mot externa värme vilket skapar en osäkerhet hos industrin för att ta investeringar.

b. Förslag för att stärka kundernas situation.

Ei konstaterar att kundernas rätt till förhandling är verkningslös och presenterar ett antal förslag för att stärka kundernas situation. Det handlar om ökade informationskrav på bolagen, att Ei tar fram en transparensplattform, utveckling av den så kallade prisdialogen samt att fjärrnämnden kvarstår som institution m fl förslag.

Vi har inga synpunkter på förslagen men den viktigaste utmaningen för fjärrvärmesät - att förbli konkurrenskraftig på värmemarknaden – kvarstår även med dessa åtgärder. För att öka sin konkurrenskraft måste fjärrvärmesät minska sitt beroende av allt kostsammare och svårtillgängliga energiråvaror. Ökad användning av restvärme kan här vara en lösning för att göra fjärrvärmesät attraktivare på värmemarknaden.

Om fjärrvärmens framtid

Fjärrvärmenäten kan bidra till ett samhälle med ökat fokus på resurseffektivitet och minskad miljöpåverkan. Nya processer i industrin, vätgaselektrolys och fler datacenter liksom fastigheter som är både konsumenter och producenter av värme skapar behov av utökade fjärrvärmenät. Styrkan i fjärrvärmen framöver är näten, att kunna ta tillvara värmen där den finns och leverera där den behövs.

Tyvärr är dagens fjärrvärmeföretag produktions- och inte nätorienterade. Förutsättningarna att ta emot värme från andra aktörer begränsas av nätägarens egen produktion. Då stora förändringar kan väntas både när det gäller möjligheterna att använda biobränslen och avfall för värmeproduktion samtidigt som det finns stora möjligheter att använda sig av mer restvärme talar mycket för en mer nätorienterad fjärrvärmeverksamhet där företagets fokus blir att driva nät som förmedlar värme mellan fler aktörer.

I anslutning till behandlingen av denna remiss borde förslagen som väcktes i utredningen Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) om möjlighet till att separera nät, värmeproduktion och värmehandel ånyo tas upp till diskussion.

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige AB

Nils Hannerz

Näringspolitisk chef